

Till

Länsstyrelsen i Gävleborgs län

Värdefulla naturområden inom Ljusdals kommun

I samband med den översyn av naturområden i Ljusdals kommun som länsstyrelsen för närvarande håller på med vill jag meddela följande intressanta områden. Här har jag tagit med alla områden jag känner till, oavsett om de finns med i förteckningen "Områden av riksintresse för naturvården i Gävleborgs län", 20 sidor (odaterad) som jag fått via Anders Delin. På grund av tidsbrist har jag ej alltid angett kartkoordinater och jag har varit rätt summarisk i beskrivningarna, men jag står gärna till tjänst med ytterligare upplysningar om områden som ni finner intressanta.

Enligt min bedömning är **Mellanljusnan** det i särklass värdefullaste enskilda objektet inom Ljusdals kommun. En av de viktigaste uppgifterna för naturvården är att se till att hela sträckan skyddas som naturvårdsområde eller naturreservat för att förhindra vidare exploatering. Det skydd som finns i naturresurslagen, kommunens nya översiktsplan etc verkar vara i det närmaste värdelöst när det blir frågan om praktisk tillämpning. Under enbart det senaste 1,5 året kan tre "grova" fall nämnas där ett kraftigare agerande borde ha krävts av berörda myndigheter:

1. AB Hälsingekrafts ombyggnadsarbeten vid Edeforsen. Ljusdals kommun agerade knappast alls, fränsett att man tog upp saken på ett möte vid byggnadsnämnden. Kommunens "representant" i vattendomstolens förhandlingar satt långt bak i lokalen och yttrade sig överhuvud taget inte. Det var först efteråt som jag via en person i Rädda Ljusnan fick reda på att "representanten" hade utsetts på ett möte i en kommunal nämnd och att hans närvaro vid vattendomstolsförhandlingarna tydligen var som representant för kommunen. Länsstyrelsens agerande kunde ha varit betydligt kraftfullare och snabbare (jämför JOs "prickning"). Agerandet från länsstyrelsen vid vattendomstolsförhandlingar var bra.
2. Matjordstakten mellan Edeforsen och Edängeforsen. Klassat som ekologiskt känsligt område i kommunens översiktsplan. Trots detta gjordes takten utan tillstånd. En polisanmälan av markägaren och ytterligare en JO-anmälan av länsstyrelsen låg i luften. Jag hoppas verkligen att markägarens förslag om plantering av en ren granskog stoppades.
3. Motocrossbanan vid Forsnäset, Ljusdal. Jag har bara följt ärendet via tidningarna och får då åter en känsla av att naturvården återigen trampats på fötterna men att det "övergrepp" som gjorts ej renderar i något straff för den som gjort det.

Lägg därtill

- torvtäkt på Skrottmyran
- att tillstånd getts till grustäktet vid raviner intill Ljusnan mellan Föne och Laforsen
- att militären för närvarande genomför en stor exploatering av moarna mellan Föne och Laforsen
- att en campingplats diskuteras vid Henriksforsen
- att Iris Mårtensson för en tid sedan föreslog anläggande av spegeldammar vid Laforsen
- en ökad satsning på turism längs Mellanljusnan.

För varje ingrepp som görs minskar Mellanljusnans naturvärden. Om inte alla naturvärden skall helt spolieras krävs ett starkare skydd och hårdare tag från naturvården. Låt oss inte schabbla bort denna guldklimp!!!

Kartblad Ljusdal 16G SV

Ljusnan

Edeforsen - fors

Edeforsen - Edängforsen, värde som fågellokal och ävjepilört mm

Edängforsen - fors, strömstare

Kläppaängarna - en av de (den?) artrikaste fågellokaler inom Ljusdals kommun

Vikarsjön, Borrsjön - den rikaste ävjobroddsvegetationen i Hälsingland. En ur botanisk synvinkel ytterst värdefull lokal. Har varit hotad av kraftverksbygge i Edeforsen.

Forsnäset - vacker plats vid Malmyrströmmens slut

Malmyrströmmen - lång fors, fjällviol (sydligaste idag kända lokalen i Hälsingland), smalfräken, Kung Karls spira

"Morvallsströmmarna" (namn saknas på topografiska kartan)

Henriksforsen - fors. Observera att det från vissa håll anförts önskemål om att få anlägga en campingplats på den södra sidan av Henriksforsen. Som vanligt har dock inga naturvårdsaspekter på detta framförts (läste dock efter det att jag skrev detta att länsstyrelsen blivit inkopplade). Enligt min mening kan naturvården inte gå med på att en campingplatsen anläggs vid stranden av Henriksforsen eftersom detta skulle begränsa tillgängligheten i detta område. Rent principiellt måste det dessutom vara olämpligt att lägga en campingplats i ett område som är klassat som riksintressant för naturvården.

Vågen Hybosjön - fågellokal

Kyrksjön - skulle kunna få motsvarande värde som Vikar- och Borrsjön. Häckfåglarna är betydligt talrikare i Kyrksjön än i Vikar- och Borrsjön. Tyvärr är vattenförhållanden i sjön påverkade av bla Östernäs verksamhet och damm vid Grovan. I kommunens översiktsplan och i den ändå äldre planen för kolonilottområdet vid Grovan står att dammen skall tas bort men likt f-bann-t finns den fortfarande kvar. Detta är ytterligare en illustration av att naturvården inom Ljusdals kommun väger mycket lätt.

Onsängssjön - sannolikt kommunens bästa fågelsjö. Dock drabbad av igenväxning, sannolikt beroende på gödslingseffekt från omgivande jordbruk och upphörande strandbete och slätter.

Ranungsberget - sydberg, har varit häckningsplats för pilgrimsfalk inpå 40-talet, enligt vad jag läst i gammalt klipp från Ljusdalsposten (tror jag, kan just nu inte hitta källan). Även ett visst botaniskt intresse: lind (nedhuggna vid avverkning), sandviol, kungsljus, ...

Leån - outbyggd å med flertalet forsar, mellan Lestersjön och Letssjön

Sillerboån - å med gott flodkräftebestånd med ett mindre kraftverk.

Stråsjö-Långtjärn till Sandviks-Lungan. Område med mycket intressant geologi. Även vissa intressanta växtlokaler som Gröntjärn (mosippa, fjällnejlika, getväppling, knutnarv, backstarr), Hornberget (sötgräs om jag nu inte minns fel). Delar av området naturreservat.

Kartblad Ljusdal 16G NV

Grevaberget - ett säreget berg med ett lodrät stup mot öster och stor, svårforcerad raskägla nedanför berget. Botaniskt högtintressant: tuvbräcka (enda förekomsten i Hälsingland), fjällbräcka (1 av 2 förekomster i Hälsingland), fjällnejlika, lind mm. Har även sett trolig vråkhäckning (kunde då ej bestämma om det var orm- eller fjällvråk). Borde vara lämplig plats för utplantering av berguv och pilgrimsfalk, om lämpliga bohyllor finns. Lars Lundin, Stig Norell och Åke Englund har nog kontroll över detta, och även andra bergs lämplighet som häckningsbiotop för dessa fågelarter.

2 km nv Bäckan - rik växtplats för köseven (*Agrostis clavata*). Upptäckt 1989 av Maj Johansson, Bäckan 682, 820 46 Ramsjö, 0651/930 21. Hon har förresten en förnämlig lokalkännedom om denna trakt. Aktiv inom GÄBS. Kan kanske komma med tips. Bör tillfrågas!

Lindmoren - mellan Lindtjärnen och Klockarsjön. Ett förnämligt botaniskt område. Gammal granskog med inslag av ädellövskog och lundartad vegetation. Lind (träd), lönn (träd), måbär, try, olvon, underviol, blåsippa, trolldruva, hässelbrodd, skogsfru, ...jordstjärna. Även värde som fågelokal, gråspett har häckat här (ca 78-79) och häckar möjligen här fortfarande (Lars-Ove Wikars, Uppsala Universitet, (jobbar åt Stefan Ås) som jag träffade 1989 hade sett en fågel flyga in i ett bohål 1988 eller 1989). Enligt Lars-Ove Wikars är Lindmoren även mycket intressant som insektsbiotop. Bör avsättas som **naturreservat**.

Remman - ängsmark som upptäcktes under länsstyrelsens ängsinventering och som sedan 1988 hävdas av Ljusdals Naturskyddsförening och GÄBS. Brudsporre och fältgentiana tillhör de ovanligaste växterna. Med tanke på hur få ängar det finns bevarade i dessa trakter bör denna äng noteras.

Selbergets södra sida - gråspett har häckat två år i rad på hygge med aspar enligt Lars-Ove Wikars.

Kartblad Kårböle 16F SO

Ljusnan mellan Laforsen och Färila - ett Eldorado. Ett av mina personliga favoritområden. En outbyggd älvsträcka med mycket vildmark, botaniska och zoologiska kvaliteer. Jag anser att detta område skall ha ett mycket starkt skydd mot vidare exploatering. Det är ytterst tråkigt att notera att militärens flygfält och grustäcker tillåts i detta område. Torvtäkt på den närbelägna Skrotmyran och bortsprängning av Lillberget, för militärens bruk, är också tråkigt att konstatera.

Stockängarna (väster om Föne-Skalet) - intressant geologi med många avsnörda älvfåror, rikt fågelliv, botaniska intessen (det nordligaste fyndet av kärrvial vid Ljusnan, dessutom förstås Kung Karls spira, smalfräken och fjällvedel som finns på alla forsstränder mellan Laforsen och Färila).

Området Gammelgrav - Nygrav - intressant geologi med 5 raviner. Jag har ej sett något liknande vid Ljusnan. Jan Hedman har sagt till mig att han inte sett något liknande vid Voxnan. Se skrivelse 89-06-26 till länsstyrelsen mfl.

Håvrahällarna

Sorgån

Kölströmmen

Kasteln

Hoppströmmen

Enån

Laforsen - intressant flora från bron och uppströms (*Woodsia alpina*, fjällkvanne, fjällvedel, fjällnejlika, smalfräken, fågelstarr, *Carex tenuiflora*, svarthö). Lägga dessutom märke till kanjonen som tidigare har varit älvfåra norr om den f.d. ön. Den största kanjon jag sett i Hälsingland.

Gommorsberget - gammal skog. Sven-Erik Färilin har pratit lite med Backlund på Korsnäs, som äger marken, men han visst inte fått någon alltför positiv reaktion.

Gammelvallsberget - gammal skog. Även här var det Sven-Erik som förevisade mig berget. Om jag inte minns fel sade Sven-Erik att berguv häckat/försökt häcka här.

✓ **Ängerån** - outbyggt biflöde till Ljusnan.

Rutan 16F4J: se bilaga 1, skrivelse till skogsvårdsstyrelsen mfl daterad 89-08-27 (bilaga 1).

✓ **Ängratörn/Skrälldalen**. Intressant geologi.

✓ **Gebbarområdet**. Nämnt i länsstyrelsens myrinventering.

KARTBLAD 16G LJUSDAL SO

Gryttjesberget, Delsbo fg. En klassisk botanisk lokal. Beskriven i Växter i Hälsingland och Gästrikland 3/1984 (bilaga 6).

"Gotland", Delsbo fg, norr om Gryttjesberget. Intressant botanisk lokal med bland annat alm och skogssvingel.

KARTBLAD 16F KÅRBÖLE NV

Ruta 16F5E inventerad i samband med en inventerträff. Överraskande rik. Beskriven i Växter i Hälsingland och Gästrikland 3/88 och i skrivelse till Miljö- och hälsoskyddskontoret daterad 12/2 1989 (se bilaga 2 och 3).

KARTBLAD 16F KÅRBÖLE NO

Bäckeskogsvallen (16F5J), ägd av GÄBSaren Maj Johansson. Rutlåsbräken (1 ex. för några år sedan), topplåsbräken.

Rutorna 16F5I och 16F5J : se bilaga 1, skrivelse till skogsvårdsstyrelsen mfl daterad 89-08-27, bilaga 1 (Upptäckte just att Bäckeskogsvallen ligger i rutan 16F5J, det råkade jag missa i skrivelsen).

Gåssjöberget (16F7G) en rik östvärd brant. Beskriven i Växter i Hälsingland och Gästrikland nr 2/1984 och 2/1983 (bilaga 4 och 5).

Brassberget, blivande naturreservat.

Flisberget (16F6H), växtplats för nordlig anisticka. Upptäckt av Bert Andersson. Med tanke på artens höga hotstatus i boken Floravård i skogsbruket bör lokalen skyddas.

KARTBLAD 17F ÅNGE SO

Hedsjö - ängsmark. Upptäckt under ett inventeringsläger och senare dokumenterat i länsstyrelsens ängsinventering.

Rutan 17F1J den enda jag besökt på detta kartblad.

KARTBLAD 15G BOLLNÄS NV

Jag har bara besökt norra halvan av kartbladet.

Stråsjö. Lokal för den fridlysta mosippan, flera förekomster.

Holmarna. Naturreservat.

Kyrkön. Det första naturreservat längs Ljusnan inom Ljusdals kommun. Särdeles ologiskt eftersom denna ö inte är den första man skulle vilja skydda om man skulle få välja något område längs Ljusnan.

✓ **Bodasjön och Säljestavågen.** Fågellokaler enligt vad jag hört, jag har ej själv besökt dem för att studera fågellivet.

✓ **Ljusnan.** Tyvärr reglerad från Norränge kraftverk i Arbrå, men ändå värdefull.

KARTBLAD 15G BOLLNÄS NO

Har bara gjort några få exkursioner på detta blad.

✓ **Ljusnan.** Tyvärr reglerad från Norränge kraftverk i Arbrå, men ändå värdefull.

KARTBLAD 15F VOXNA NO

✓ **Norr Sånghussjön.** Länets rikaste lokal för mosippa. Dock helt utan skydd. Området kalhöggs för ett antal år sedan och nu har det kommit upp en tät tallungskog. I våras pratade jag med markägaren och frågade om han inte funderat på att röja och han hade själv funderat på det men skogsvårdsstyrelsen hade tyckt att han skulle avvakta med tanke på risken för älgbetesskador. Vet skogsvårdsstyrelsen att det är länets rikaste mosipplokal och hur den bör skötas???

Bengt Stridh

BENGT STRIDH
6:e Bjurhövdaåsen 36, 1 tr
723 53 Västerås
021/1243 07 (hem)
021/3230 67 (arb)